

bejde, kendskab til sprog, traditioner, lokal lovgivning osv. Identifikation af projekter, kontakter med lokale aftagere m.v. forudsætter frem for alt tålmodighed og langsigtet salgsarbejde – og hermed ressourcer.

Fælles for ovenstående barrierer for en øget dansk systemeksport er, at de danske virksomheder som hovedregel er for små til at løfte større systemopgaver. Det gælder med hensyn til finansiering, afsætningsbestræbelser og det at »strikke« pakked løsninger sammen m.v.

Et øget samarbejde mellem forskellige virksomheder er derfor under alle omstændigheder en nødvendighed.

Men det er ikke tilstrækkeligt, fordi man på en række systemleveranceområder ofte skal konkurrere med store multinationale selskaber, som dels har store finansielle ressourcer og teknisk ekspertise til rådighed, dels i mange tilfælde har mange års erfaring med hensyn til salgsarbejde i u-landene – i mange tilfælde også lokale salgsafdelinger osv.

I mange tilfælde konkurreres også med andre landes statselskaber.

Hvis den danske systemeksport i de kommende år skal have et løft, og det er alle enige om, forudsætter det et øget direkte offentligt engagement. Det er vanskeligt i dag at forestille sig, at staten

ikke skal være aktiv part i en øget indsats, således som det allerede er tilfældet i en række vesteuropæiske lande. Alene det forhold, at stat-til-stat handler har en stigende betydning, taler for dette.

Hertil kommer den ikke uvæsentlige »blåstemplingseffekt«, som er forbundet med offentlig deltagelse.

For et øget offentligt engagement i systemeksportforretninger taler selvsagt, at netop eksport af systemer, hvori offentligt udviklet know-how indgår, vil få en stigende betydning i den internationale efterspørgsel.

Endelig kan fremføres, at hvis det offentlige blot stiller sin viden til rådighed for private virksomheder mod betaling af lønudgifter o.lign., som herefter profiterer på den gennem systemleverancer, vil den offentligt udviklede viden blive kapitaliseret i den private virksomhed, og følgelig vil formuefordelingen blive skævere. Også derfor må det offentlige direkte ind i systemeksportforretninger for derved at få del i formuertilvæksten.

Et vigtigt supplerende synspunkt er, at direkte offentligt engagement gennem indskud af aktiekapital i virksomheder eller systemeksportforetagerer samtidig vil kunne sikre en langsigtet risikovillig kapital. Og systemeksport er som nævnt karakteriseret ved store kapitalkrav og en langsigtet indsats.